

ODBOR ZA REŠITEV SAVE DOLINKE

Janko Rožič, predsednik

Ulica na grad 8

1000 Ljubljana

MINISTRSTVO ZA GOSPODARSTVO

mag. Mitja Gaspari, minister

Kotnikova 5

1000 Ljubljana

Ljubljana, 25. 7. 2011

ZADEVA: Pripombe Odbora za rešitev Save Dolinke na predlog novega Energetskega zakona, ki posega na področje varstva narave in širšega urejanja javne koristi

Spoštovani Minister Mitja Gaspari,

odločitev ministrstva, da rok za oddajo pripomb na predlog Energetskega zakona, iz 25. julija prestavi na 1. oktober je predvsem glede na burne reakcije naravovarstveno ozaveščenih ljudi iz Posočja in širše Slovenije seveda smiselna in upravičena. Vendar pa je treba obstoječi zakon tudi temeljito vsebinsko in pravno preoblikovati. Energetski zakon ima čez 300 strani in 565 členov in je izjemno obširen, kar pomeni, da že zaradi obsega, če problematično mešanje strateških in operativnih ravni, zakonskih in podzakonskih vsebin tokrat niti ne odpiramo, ne more biti pregleden, kaj šele, da bi postal učinkovito orodje za urejanje te pomembne problematik v ključnem času, ko se po svetu že pripravljajo zeleni programi nove energetske strategije s poudarkom na trajnostnem razvoju in učinkoviti rabi energije (Global green new deal – Unep/Okoljski program združenih narodov) za izhod iz globalne civilizacijske krize. Tudi dejstvo, da je bil v javno razpravo pripuščen potih v času počitnic, ne prispeva k zaupanju v njegovo vsebino. Če vzamemo pod drobnogled samo nekaj najbolj spornih členov se pokaže kaj čudna slika.

Zadnji 365. člen razveljavlja prepoved gradnje in rekonstrukcije energetskih objektov na odseku od izvira Soče do vtoka Idrijce pri Mostu na Soči. Naravno vrednoto, ki jo varuje drug s širokim konsezom potrjen zakon iz leta 1976, za katerega je odgovorno drugo ministrstvo po najkrajši poti preprosto in enostransko ukinja. Ni čudno, da je prišlo do takega spontanega odpora na terenu, čez osem tisoč zbranih podpisov in ogromno pripomb ter mnenj vladnih in nevladnih organizacij, počitnicam navkljub, saj tukaj ne gre samo za izjemno pomembno naravovarstveno vprašanje, temveč tudi za ogroženost pravne države. Absurdno je, da parcialni interes, ki je bil s širokom konsenzom stroke in prebivalcev presežen že v sedemdesetih letih v 21. stoletju lahko še enkrat ogrozi tako naravno, kulturno in simbolno vrednoto kot je reka Soča. Da je bil zakon pripravljen enostransko in ni bil usklajen niti s pristojnimi institucijami znotraj sistema dokazujejo trditve Zavoda RS za varstvo narave (ZRSVN), ki v svojih pripombah zapiše: »da je predlog predlaganega člena sporen tako iz pravnega kot iz strokovnega vidika ohranjanja narave in pomeni ogrožanje enega najpomembnejših in najvrednejših delov narave v Sloveniji.«

Za naravne in kulturne vrednote Slovenije pa ni nič manj nevaren 493. člen zakona, ki določa, da je »gradnja in prevzem objektov in zemljišč, ki so potrebni za proizvodnjo električne energije, skladišča zemeljskega plina, terminal za utekočinjen zemeljski plin ali transport tekočih goriv po vodih, sta v javno korist in se zanju uporabljajo določbe drugega odstavka 93. člena Zakona o urejanju prostora, ki omogoča razlastitev v javno korist.. Pripomba se nananša tudi na 494. in 504. člen zakona.

Doslej je bilo jasno razloženo, da so javna korist energetske vodne in omrežja za distribucijo energije, nikakor pa ne objekti za proizvodnjo energije, ki so gospodarski subjekti, običajno delniške družbe v privatni lasti. Tako razlašanje je v nasprotju z pravno regulativo in javnim interesom. Znatno del energetike je tržna dejavnost in ne more biti izjema v primerjavi z drugimi gospodarskimi dejavnostmi. Velik del objektov, ki jih elektro energetska podjetja želijo graditi (seznam želja ali obseg je naveden v NEP) je namenjen izvozni dejavnosti ali tranzitu električne energije (elektroenergetski objekti so najbolj agresivni do prostora) kar pa spet ne more biti javna korist. Varovanje narave in trajnostni razvoj, ki ta načela vključuje, je javni interes, pridobivanje energije pa je gospodarska dejavnost, zato ne more biti avtomatično in enostransko spremenjena v javno korist. Tak zakon pretvarja parcialne interese v javno korist in ogroža izjemno naravno in kulturno dediščino slovenskega prostora, poleg Soče, Volovje rebri in drugih podobnih, bi se tako lahko spet odprl problem doline Save Dolinke, ki je v Brjeh zavarovana s strokovno pripravljenim in sprejetim odlokom ter potrjena z najširšim konsenzom, referendumsko voljo ljudi.

Zakon v 308. členu (spodbujanje URE in OVE) meša različne ravni, saj povezuje spodbujanje učinkovite rabe energije in obnovljive vire energije. Čeprav sta obe kategoriji trajnostnega razvoja, gre za dve bistveno različni naravnosti, eno je varčevanje in izboljšana raba drugo pa pridobivanje in proizvodnja energije, eno se meri v negavatih, drugo v megavatih. Razlikovanje je še posebej pomembno, ker se je treba zavedati, da hidroelektrarne niso čisti vir obnovljive energije, saj predvsem njihova vzpostavitev pomeni veliko neobnovljivo uničenje prostora, na katerem jih nameravajo zgraditi. Ne razlastitve v pravno sporno »javno korist«, vključiti je treba celovit izračun eksternih stroškov že v času presojanja upravičenosti takih investicij, kakor je praksa v razvitih državah, kjer naravne vrednote cenijo in celo ekonomsko merijo. To je lahko koristen pripomoček varovanja narave in strateških prednosti države, saj metoda celovitega kvantificiranja potem bistveno vpliva na presojo, na upravičenost ali neupravičenost takih investicij, čeprav se zavedamo, da je vsaka cena zgolj ocena, večina pravih naravnih vrednot pa cene nima.

Zakon mora biti spremenjen in prilagojen sodobnim spoznanjem, ne pa izpostava delnih interesov in zastarelih projektov.

Toliko zaenkrat in lep pozdrav v upanju na temeljite spremembe zakona.

ODBOR ZA REŠITEV SAVE DOLINKE

Janko Rožič, uni. dipl. ing. arh.